

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1616

1. Quid & quotuplex sit beneficium Ecclesiasticum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14007

naturali aequitate differre debet in aliud tempus ingressum in Religionis ordinem, quoniam id vitæ genus suscipere, nemo præcepto & lege compellitur: ac fratrem, vel sororem simpliciter indigentem naturali iure sustentare debemus. Non sunt autem iuris naturalis præcepta negligenda, vt consilio impleamus. Imo etiam si quis simplici voto promiserit se vitam monasticam suscepturum, iure potest ingressum in cœnobium differre, si frater eius, aut soror, extrema vel quasi extrema inopia laboret. Si secundum, tunc cuique fas est se ad Religionem conferre: non enim idem iuris est fratris, aut sororis in fratrem, quod est patris in filium, aut filij in patrem: nam si pater non solum extremam, vel quasi extremam, sed si graui quoque necessitate prematur, non licet filio se Religionis mancipare, & dicere, vt suo loco nos probatum reliquimus. Nec item fas est patri Religionis institutum persequi, expresse relicto filio extremo, aut etiam grauius indigenti: ac fratri, vel sorori simpliciter quidem egenti subuenire debemus, in Religionem ingressu in aliud tempus dilato, non tamen si in aliquam grauem tantum egestatem deuenierit, nisi forte propter aliquas circumstantias sit necessitas valde grauis. Voco autem extremam, vel quasi extremam egestatem, & inopiam, cum vita cuiuspiam periclitatur: grauem vero, cum quis solum indiget bonis ad statum, honorem, & dignitatem suam tuendam, & conseruandam necessarijs.

Nono quaeritur, An quis iure queat à Monasterio egredi ad fratrem sororemve suam sustentandam? Respondeo, etiam distinguendo, si solum indiget alimentis ad statum, honorem dignitatemve necessarijs, non licet è Monasterio exire, nam non est talis ac tanta, qualis & quanta requiritur ad exitum è Monasterio. Si vero indigeat alimentis simpliciter ad vitæ vsus necessarijs, quorundam est opinio, fas esse Monacho Religionem professo, è Monasterio ad tempus exire, facultate à Superiori petita, quamuis non impetrata: quia si frater, aut soror in vitæ periculum incidere, vtputa, si in hostium manus, & potestatem veniret, si se præcipitio dare, aut suspensio necare vellet, nec esset alius quispiam, qui à tanto vitæ discrimine eum posset, aut vellet eripere, liberum esset Monacho tunc egredi ad eum liberandum: quoniam Religionis votum, quo se Deo Monachus obstrinxit, iuris naturalis præcepto nequit aduersari. Probabilis sententia est, quando aliter tanta necessitati Religiosus consulere, & prouidere non potest.

Decimo quaeritur, An lege charitatis filij ex fratre, vel sorore natis alimenta debeamus? Nisi habeant bona, ex quibus sustentari queant, naturali aequitate debemus. Si vero habeant, eis alimenta præstare, iure non cogimur. Hisce etiam hominibus, quos dixi, generis propinquitate coniunctis, & præcipue si ex legitimis nuptijs nati procreatique sint iure potest Clericus ex sui beneficij Ecclesiastici fructibus alimenta præbere, & dotes etiam dare: de qua re, nos in sequenti libro.

Finis Libri Secundi.

I O A N N I S AZORII LOR- CITANIE SOCIE- TATE DESV

INSTITUTIONVM

MORALIVM

Pars secunda:

LIBER TERTIVS.

DE BENEFICIARIIS, EO- rumque beneficijs Eccle- siasticis,

Quæ Sacerdotia dicuntur.

CAPVT PRIMVM

Quid, & quomplex sit beneficium Ecclesiasticum.

UPERIORIS Libri principio dixi, Patres esse, ac dici non solum eos, ex quibus nati sumus, sed etiam Episcopos, & Sacerdotes, qui nobis præsumt, & quibus nostri cura demandata commissaque est. Ideo hoc loco explanandum erit, ac docendum, in quo consistat potestas data Episcopis, & ceteris Sacerdotibus in homines, & populos ipsorum curæ concreditos. Vt autem hoc plene & exacte præstem, summa qua fieri poterit breuitate, ac perspicuitate explicabo quicquid de Beneficijs Ecclesiasticis, quæ Sacerdotia Latino sermone dicuntur, disputari iure potest: quæ res quamuis difficiles habeat explicatas est tamen apprimè utilis, & necessaria, & multum ac sepe quaesita.

Porro quæcumque de Beneficijs Ecclesiasticis traduntur, ad tria potissimum capita reuocari queunt: nempe, Quo modo Beneficium iure acquiratur: Quo pacto legitime retineatur, & conseruetur. Quando nam iure amittatur, & suo possessore vacet. Sed imitabor in præsentis loco illud Hermogeniani Iuriconsulti in l. Naturali, §. Si quaeratur ff. de confirmando tutore, vbi ait: Si quaeratur, an ex inquisitione recte datus sit tutor: Quatuor hæc consideranda sunt, An hic dederit, qui dare potuit: Et ille acceperit, cui fuerat dandus: Et is datus, cuius dandi facultas erat: Et an pro tribunali decretum interpositum sit. Sic ergo in præsentis negotio declarabo, Quibusnam Ecclesiasticum beneficium dati, & conferri iure possit: & quis Beneficium conferre queat: hoc est, Quis eius sit capax, & Quis dare possit: quæ duo ad Beneficium conferendum pertinent. Deinde, Quot, & quæ sint onera Clericis Beneficium adeptis imposita: Quas item leges, Canones, ac Iura Beneficij seruare debeant, sua vt Beneficia retineant, atque conseruent. Postremo, Quot, & quibus modis Clerici Beneficia amittant. Sed ante omnia explicandum est, quænam sit Beneficij Ecclesiastici origo: Quæ vis & natura eiusdem: Quot genera, & species: Quæ nominis etymologia.

Primo quaeritur, Vndenam dictum sit Ecclesiasticum beneficium? Respondeo, Beneficium nihil aliud esse apud Scriptores Latinos, nisi munus in aliquem collatum cum de altero quis bene meretur. est enim beneficium, quod in alterius salutem, & commodum collocamus. At vero in Iure Canonico, & in præsentis Bene-

fici-
cium

ficium accipitur pro annuo proventu Sacerdotis, vel Clerici, quem percipit ex Ecclesiæ bonis, nimirum, agris, prædijs, primitijs, decimis, & alijs rebus. Aiunt quidam, minus Latine, annuos Clericorum proventus dici Beneficia: unde non Beneficia illi, sed Sacerdotia vocant. Apud Liuium eccle. lib. 3. *deca. 1. Et lib. 10. deca. 3. & Tacitum de Oratore*, non raro sacerdotia legimus, sed nescio, an potius munus & dignitatem, quam proventum Sacerdotis illi dixerint sacerdotium: nam Sacerdotium, ipsa est Sacerdotis dignitas & munus. At meo iudicio sacra stipendia, quæ ob ministerium Ecclesiasticum sacerdotibus dantur, non inepte beneficia appellantur; præsertim cum eiusmodi proventus annui, non solum in Sacerdotes, sed etiam in alios Clericos conferantur.

Putant nonnulli, dictum esse Beneficium Clerici stipendium, instar beneficij, quod olim militibus emeritis Principis indulgentia tribuebatur, tanquam stipendium, & merces laborum, & vitæ subsidium, unde sustentarentur, ac viuerent, ut cæteri hoc beneficio deuincti, ad Rempublicam tuendam allicerentur. Id factum esse ab Alexandro Seuero, testis est Lampridius; quem postea, & alij Imperatores sunt ante Iulianum secuti, ut constat ex tribus constitutionibus, quæ extant in Codice, de fundis *Lamisprophis lib. 11. qui est de fundis, & agris* certis quibusdam limitibus descriptis, & datis militibus ad eos alendos. Sicut enim illi milites iure militiae beneficio fruebantur, & ex agris, castellis vel alijs possessionibus redditus, & fructus percipiebant, ita & Clerici iure ministerij, quæ est militia quædam sacra, gaudent beneficijs sibi datis. Nam ex agris, domibus, vel alijs rebus sibi ab Ecclesia collatis annuos colligunt fructus, quibus aluntur; ac proinde sicut illa prædia, aut redditus annui militibus attributi, Imperatorum beneficia dicebantur, quia erant ipsorum liberali indulgentia dati, & milites quibus concedebantur, beneficiarj milites vocabantur, eo quod beneficijs essent affecti; sic etiam annui redditus ab Ecclesia dati clericis, Beneficia dicuntur Ecclesiæ, quia ab ea in clericos conferuntur: & dicuntur beneficia clericorum, quia sunt, ipsorum stipendia, ex quibus comode sustentantur.

Secundo quaeritur, Quid sit beneficium Ecclesiasticum? Difficile est breui aliqua definitione totam beneficij vim, & naturam complete explicare, unde Ioannes Selua in *tract. de benef. l. p. q. 1.* multas beneficij definitiones in medium producit, eaque aut tanquam mancas, aut tanquam redundantes deinde confutat.

Sciendum est, ad beneficium tria pertinere, & primo Proventus ad redditus annuos: Deinde ius exigendi, & percipiendi proventum: Demum ipsum ministerium, ratione cuius clericus annuum redditum percipit: non seuis, ac in militibus beneficiarijs quos diximus in quibus, & erat tanquam militia, stipendium, & laboris merces redditus, qui ex agris & prædijs colligebatur, & erat ius penes ipsos milites percipiendi annuos proventus, & erat militia ratio, ob quam annum proventum veluti sui laboris fructum capiebant. Nō igitur ad rationem beneficij sufficit ministerium, & factio clerici, quæ seruit Ecclesiæ, quia multi sunt clerici, qui laborem suum, & operam in Ecclesiam collocant, & tamen beneficiarij non sunt, quia nullum annum proventum, ut sui ministerij, & laboris stipendium accipiunt. Nec item ad beneficium sufficit solus annuus proventus, nisi is tanquam sacri, & Ecclesiastici ministerij & operæ stipendium reddat accipiatur. Ergo beneficium requirit annum redditum qui sit Ecclesiasticæ functionis, & laboris merces: ac proinde in beneficio est ius, annuos redditus percipiendi ob ministerium Ecclesiasticum, & factum.

Ex his, quæ diximus, constat beneficium posse hunc in modum defini: *Est ius percipiendi fructus annuos ex bonis Ecclesiæ collatis in perpetuum clerico ob sacrum, & Ecclesiasticum ministerium.* Dicitur, ius quia proventus annuus datur clerico tanquam operæ & laboris merces: et

go penes clericum est ius exigendi, & percipiendi stipendium ministerij sibi debitum. *Ex bonis Ecclesiæ*, quia agris, prædia, domus, primitiæ, & decimæ, aliaque huiusmodi, ex quibus clericus redditus colligit, ipsius Ecclesiæ bona sunt, nec in clericorum dominum transeunt, sed eorum beneficiarij administrationem habent, quorum obitu ad Ecclesiam redeant, nec possunt beneficiarij ea arbitratu suo alienare, ac vero penes ipsos est ius percipiendi fructus ex dictis Ecclesiæ bonis. Hinc est ut clericus aliquando dicatur ius habere ad beneficium, aliquando ius habere in beneficio. Cum enim penes ipsum est ius exigendi, & percipiendi proventus annuos ex bonis Ecclesiæ, dicitur habere ius in beneficio, quia iure colligit annuos fructus sibi debitos; cum vero delectus designatus est, aut nominatus, aut oblatas, ut sibi beneficium conferatur; dicitur habere ius ad beneficium, nondum enim annuos redditus colligit, nondum possidet, sed debet illi ius annuos fructus colligendi, & possidendi. *In perpetuum* quoniam beneficium non ad tempus certum, sed ad totam clericum vitam conferri debet: item beneficium obitu beneficiarij non extinguitur, & definit, sed vacat possessore, & ideo iterum confertur in alterum: ac Ecclesiastica pensio morte pensionarij finitur, & cessat, non vacat. *Clerico*, quo verbo explicatur quoniam sit beneficij capax: non enim est quilibet, sed clericus, in quem tantummodo beneficium cadit, ut postea dicemus: *ob sacrum, & Ecclesiasticum ministerium.* ut exprimitur labor, & opera, cuius stipendium, & merces est proventus. Quo fit, ut si quis ex bonis Ecclesiæ proventus, & redditus annuos colligit atque percipiat, non aliam ob causam nisi tanquam alicuius temporalis profanisque ministerij mercedem, nequaquam sit beneficiarius, ne dicatur beneficium habere.

Alij sic beneficium definiunt: *Est res Ecclesiastica, quæ clerico ob sacrum ministerium vitanda in perpetuum conceditur.* Appellatione rei Ecclesiasticæ intelligunt prædium, agrum, domum, aliamque quamlibet rem ab Ecclesia acceptam, ut ex ea clericus honeste, & commode sustentetur. Dicitur vitanda, quia beneficium, inquit, clerico non datur, ut in eius dominium cedat, ac transeat, sed ut clericus beneficij usum, vel usum fructum habeat. *In perpetuum* quia non ad tempus, sed ad totam vitam clericus Ecclesiæ perficitur.

Mihi vero hæc definitio minime probatur, quoniam nihil in definitione rei poni debet, quod in lite, & controversia Doctorem sit positum. Sed, an beneficiarius clericus beneficij dominium habeat, an vero tantum usum, an usum fructum, in lite & controversia consistit: ergo in definitione beneficij poni non debuit verbum illud vitanda. Quare alij rectius definiunt: *Beneficium, est annuus proventus, qui clerico ob sacrum ministerium in titulum, & in perpetuum obtinendus confertur:* quæ definitio patet ex dictis.

Tertio quaeritur, Ex quibusnam beneficium Ecclesiasticum dignosci queat? Respondeo, cum *Abbate in consil. 47. volum. 2. Et Anshara. in cap. beneficium de regul. iuris, in sexto, & alijs in eo capite*, ex multis rebus. Primo ex eo, qui confert, ut puta si dari, & confecti consueuerit auctoritate Episcopi, vel alterius Ecclesiastici præfecti; Ecclesiastica quippe beneficia iure communi non nisi auctoritate Episcoporum, aliorumque Ecclesiæ Præfectorum tribuuntur. *Cap. Messina, de elect. dicitur: Electio perpetuo prohibemus, ne per laicos cum Canonibus electio presumatur: quæ si forte presumpsa fuerit, nullam obtineat firmitatem, non obstante contraria consuetudine, quæ dici debet potius corruptela, & 16. q. 7. c. Per laicos habetur: Per laicos nullo modo quilibet clericus, vel presbyter obtineat Ecclesiam.*

Sed cognoscitur beneficium ex persona eius cui confertur, si dari non solet nisi clerico: nam ex cap. *litteris de transact. Et. In Ecclesia, De Institut. Et c. Cum adeo, de rescriptis*, beneficia non nisi in clericis conferuntur.

Tertio ex onere, iure, facultate, & potestate, quam habet is, cui datur beneficium; nam si is, cui conceditur, diuini officii preces recitat; aut Ecclesie, cui adscribitur, inseruit debet; beneficium Ecclesiasticum propter officium datur, & *Quia per ambitiosam, de rescript. in sexto.*

Quarto quando non ad tempus, sed in perpetuum datur, hoc est, ad omnem vitam eius, cui conceditur, beneficium enim Ecclesiasticum in perpetuum communi iure confertur *cap. sanctorum, dist. 70.* dicitur: *In qua Ecclesia quilibet institutus est, in eo perpetuo perseueret.* Item si soleat, ut dicitur, in titulum dari: nam sic beneficia Ecclesiastica conferuntur, & clericus beneficiarius certa Ecclesia adscribitur.

Quinto ex modo, quo proventus annuus datur; veluti hi is qui dat, non gratis, sed precio, eo ipso simoniae labes poluitur: Ecclesiasticum enim beneficium sine precio, conuentione, promissione, conditione lucri, vel commodi temporalis conferri debet, *cap. Quam pio. 1. q. 11. c. vlt. De pactis. c. 1. Sanctorum. 1. q. 1. c. 6. Si quis ditor. 1. quest. 111.* Item si proventus annuus dari soleat per collationem, ut vocant, aut canonico rum collegio eligente, & superiore confirmante: aut Patrono nominante, & designante clericum, & eum Episcopo instituentem: his enim modis beneficium confertur Ecclesiasticum, *ut dicemus inferius.*

Quarto quaeritur, Quot modis beneficium Ecclesiasticum diuidatur, & quor sint beneficiorum genera? De hac questione Ioan. Selua in tract. de benefico. par. 1. q. 2. *Rebus. in Praxi benefico. in cap. quosplex sit beneficium* Respondeo, beneficia primo diuidi in Regularia, & secularia: *qua diuisio colligitur ex cap. Cum de benefico. c. 6. Cum singula, De praben. in sexto.* Regularia beneficia dicuntur, quae conferri nequeunt, nisi clericis religionis solemniter voto, & regula monachali adstrictis: secularia vero, quae conferuntur in clericos omni religionis voto, & regula solutos, & liberos. *Bald. in cap. licet, post Glossam, de offic. ord. Regularium beneficium habet Abbas, ut postea dicemus: Prior conuentionalis; de quo in cap. Cum ad monasterium, de statu monacho. & Praeceptor, hoc est, administrator, ut vocatur in quibusdam religionis ordinibus, ut Sancti Spiritus in Saxia in vrb. & S. Antonii Viennensis, & in aliis quibusdam militaribus ordinibus S. Ioannis Hierosolymitani, & S. Mariae Theutonorum: & Canonicus regularis, ut ait Gloss. in Clem. Dispensatio. De iudiciis, in verb. beneficium, & Prior absolute, & simpliciter vocatus, Nam qui iuxta regulam S. Benedicti, dicitur Abbas, scilicet Praefectus monastici conuentus, vocatur absolute Prior iuxta regulam S. Augustini, hoc est, toti monachorum collegio Praepositus. An vero monachus sit vere, & proprie beneficium, dicam inferius.*

Secundo beneficium saeculari diuiditur, nam aliud est simplex, aliud non simplex, sed cum administratione, *Gloss. in cap. praesent. de offic. ord. in sexto.* Simplex dicitur illud, quod non est aliqua iuris qualitate affectum: sicut etiam simplex iusurandum, pactum, vel votum appellatur, quod nulla iuris solemniter formula afficitur: beneficium simplex non habet populum, nec clerum, nec administrationem: beneficium vero non simplex dicitur, quod habet aliquorum specialem ac solemnem iuris qualitatem, hoc est, administrationem, clerum aut populum. Porro qualitates beneficiorum sunt eae, quae sequuntur: dignitas, gubernatio Parochiae, siue Paroeciae, cura animarum, iurisdictio in clericos, administratio rerum Ecclesiasticarum, gradus honorificus in choro, siue collegio clericorum.

Tertio diuidi solet beneficium, nam aliud curam animarum habet, & aliud eam non habet. Curam animarum habet beneficiarius, qui vel habet auctoritatem ius dicendi aliis clericis, & haec cura ad forum externum spectat, vel habet facultatem sacramenta ministrandi: quae cura pertinet ad internum poenitentiae forum. Ille beneficiarius habet iurisdictionem in clericos, qui ius & potestatem habet eos excommunicatione obstringendi, hoc est, excommunicandi, & a sacris arctendi, hoc est, suspendendi ab officio, vel beneficio remouendi, eos compre-

hendendi, vincendi, & in carcerem mittendi, eorum causas audiendi, & ius ipsis reddendi, *ut colligitur ex c. Dudum 2. De elect. Is vero beneficiarius, qui ratione muneris quo fungitur, habet in populo certis limitibus, distinctio ius, & potestatem sacras poenitentium confessiones audiendi, & caetera sacramenta conferendi, quamuis nullam aliam habeat iurisdictionem in clericos; curam animarum habet.*

Qui vero beneficiarius ratione sui beneficii, nec populo sacramenta ministrat, nec iurisdictionem in clericos habet, nec res ecclesiasticas dispensat, nec singularem aliquam in choro, vel collegio clericorum praerogatiuam tenet, sed tantum inseruit Ecclesiae, vel in choro diuinas preces & laudes cantando, vel diuinum officium persoluendo, vel certis diebus, aut temporibus sacra faciendo; hic, inquam beneficiarius dicitur habere simplex.

Quarto diuiditur beneficium, *ut docent Ioan. Selua, & Rebus. locis citatis;* aliud enim dicitur dignitate habere, aliud non item: aliud dicitur officium, siue administrationem, aliud personatum. Porro dignitas, personatum & officium, *ut tradit Glossa in ca. 1. De consuetudine in sexto,* differunt. Nam dignitatem proprie dicitur habere, qui habet rei Ecclesiasticae administrationem, & pariter iurisdictionem in clericos: Sed personatum is, qui in Ecclesia, cui est adscriptus, aliquem gradum honorificum habet, quo praestat ceteris clericis: puta in choro, sedem habet: in collegio clericorum suffragium ferre, ac sententiam dicere: & in ceteris locum ante alios canonicos tenet: cum tamen nec administrat res, nec ius reddat clericis. Officium is dicitur habere, qui sine vlla iurisdictione in clericos, & grada eminentiore rerum ecclesiasticarum habet administrationem.

Quinto diuiditur beneficium in manuale, & non manuale. Manualia beneficia vocantur, quae ad nutum eius, qui confert, reuocari queunt: cetera, quae ad ius nequeunt nisi certis de causis iure concessis, aut permissis, non sunt manualia. *Glossa in Clem. Quia regulares, de supplen. neglig. Pralato. Et in Clem. Et si principalis, in verbo electione, de Rescript. Nicol. Miles in verbo beneficium, in 1. Anto. in c. Porrepta. ad finem, de confirmat. vtili.*

Sexto diuiduntur beneficia electiua, & collatiua, sic dicta, in ea scilicet, quae electione a Canonicis & Clericis facta, & accedente postea confirmatione ex consensu superioris conferuntur; & in ea, quae absoluta, & simplici, ac libera superiorum voluntate, & auctoritate conceduntur. vnde alia dici possent mixta, quae nominant, ac designant patrono, (cuius est clericum promouendum offerre, & praesentare,) & Episcopo instituentem conferuntur. *Dominicus in cap. Cum in illis, §. 1. de Prab. in sexto, Mandat in Reg. Cancellaria de illiomate, q. 2. Sornerus in eadem regula q. 4.*

Quinto quaeritur, Quot sint beneficiorum genera, si speciatim numerentur, & beneficium late sumatur, ut comprehendat dignitates? Respondeo, *ex sententia Ioannis Selua, & Rebus. locis citatis,* beneficiarios regulares esse in primis Abbates, siue Archimandritas, siue Caenobiarthas, siue absolute, & simpliciter dictos Abbates, *c. Quamto, de offic. ord. c. Cum ad monasterium, de statu Monacho.* Secundo, est Prior Conuentionalis. *Clem. Ne in agro, §. Ceterum, de statu monacho.* Tertio, Prior claustralis, *cap. Cum ad monasterium, de statu monacho.* Quarto, Canonicus regularis, *ca. Quod Dei timorem, de statu monach.* Quinto, Praeceptor, Praeceptoris dicitur beneficia regularia S. Ioannis Hierosolymitani, S. Antonii Viennensis, & S. Spiritus in Saxia, & S. Mariae Theutonorum, ut dicam inferius. Beneficarii qui habent beneficia secularia, sunt in primis Romanus Pontifex: quod quidam colligitur ex eo, quod habetur in ca. 1. De maledictis, vbi Pontificatus Romanus videtur dici beneficium. Sic enim ait Pontifex: *Nobis per litteras retulisti, quod quidam clericus multies coram astantibus, verba quadam in despectionem beneficii nostri protulit.* Haec ibi.

Nescio equidem, an in toto iure Canonico locus extet alius, vbi beneficium Romanus Pontificatus appelleretur.

Constantis vero est omnium Pontificii iuris interpretum opinio esse beneficium, ita ut in prima regula in sexto continetur: sic enim ibi est: *Beneficium ecclesiasticum non potest iure, sine institutione Canonica obtineri. Vnde intrusus in Summum Pontificatum, est per Concilium repellendus c. Si duo. c. Si quis pecunia, dist. 79.* beneficium vocat Angelus Summum Pontificatum in verbo. *beneficium. l. n. 1.* Ioan. Selua tract. de beneficiis l. par. q. 2. n. 14. Secundum beneficium habet quibus Cardinalis, c. vlt. de cleri. non resid. Tercium, Patriarcha, siue Primas, Ioan. Selua loco citato, n. 17. Quartum, Archiepiscopus, siue Metropolitanus teste eodem Selua: Quintum, Episcopus: hunc autem habere beneficium, colligitur ex cap. Felicit. §. Quod si quis, de poenit. in sexto, ubi dicitur, *beneficiatum, seu beneficiatos quousque beneficio, etiamsi Pontificalem adeptus, vel adepti fuerint dignitatem, &c.* Cardinales item, Patriarchas, Primates, & Archiepiscopos beneficium habere, locus aliquis in iure Canonico, quod sciam, non clare exprimit. Ceterum eos officium, & dignitatem, curam item animarum, iurisdictionem in Clericos, rerumque ecclesiasticarum administrationem habere passim legitur: ac proinde dubitari non potest, quin beneficium ecclesiasticum habeant. Est enim penes ipsos ius percipiendi annuos proventus ex bonis Ecclesie tanquam laboris, & operæ mercedem, & stipendium. Et ideo in prima regula iuris in sexto, hoc est, in ca. beneficium, continentur: hæc namque dignitates, & officia non nisi canonica institutione obtineri queunt. Sextum beneficium Abbas secularis, seu Prior dicitur habere. De Abbate seculari in ca. extraneis, §. Glossa ibi, in verbo. *Abbas, de renunciat.* Porro in quibusdam Ecclesiis, is qui est toti Collegio Canonicorum Præpositus, vocatur Abbas instat eorum, qui iuxta regulam B. Benedicti, Monastici conventus Præfecti, Abbates vocantur. In aliis ecclesiis collegio Canonicorum, aut clericorum Præpositus dicitur Prior, more eorum, qui iuxta regulam B. Augustini, cum monachorum conventu, siue Conuobio præsent, Priores, aut Præpositi appellantur. Septimum beneficium dicitur is habere, qui in ecclesia dignitatem obtinet. cap. de mul. de prob. §. Abbas ibidem. Octauum is qui habet personatum, in cap. cum accessissent, de constitut. Item nonum, qui habet officium; nam dignitas, personatus, & officium, beneficia in Canonico iure dicuntur, ut colligitur ex ca. de multa. De præbend. §. cap. cum accessissent, de constitut. §. cap. 1. De consuetudine in 6. §. Extraneis, excrabilis. De præben. inter Extraneos Ioannis 20. Porro dignitatem, personatum, vel officium habent Decanus, Præpositus, Prior, Archidiaconus, Archipresbyter, Primicerius, Thesaurarius, Sacrista, siue Custos, Præcentor, siue Cantor, Succentor, Magister scholæ, siue Scholarchus, seu Scholasticus, & Capellanus Magnus, siue Maximus, de quorum singulis dicemus inferius. Decimum beneficium est parochiale: parochus enim habet curam animarum, hoc est, ius & potestatem sacramenta conferendi in populo certis limitibus distincto, & ipsi commisso. Parochialem autem Ecclesiam ius Canonice aperte beneficium appellat. c. extraneis, §. c. De multa, de præben. c. cum in cunctis, §. Inferiora. De elect. Affine beneficio Parochiale est beneficium curam habens, quod clericum habet, sicut Parochiale populum sibi subiectum. Undecimum beneficium dicitur habere Vicarius perpetuus. Duodecimum habet Canonice. Tercium decimum beneficium Porrio vocatur, quæ solet esse duplex, integra, vel dimidia. Beneficium integras portiones obtinentes, habent dimidiam partem annui proventus, qui singulis Canonice obuenit; dimidias vero portiones habent, quibus quarta pars annui proventus Canonice dari soliti debetur, ac datur. exemplum sit: est annuus proventus Canonice obueniens, mille aureorum: ij quibus debentur quingenti aurei, dicuntur Beneficium habentes integras portiones: ij, quibus dantur ducenti & quinquaginta aurei, appellantur beneficium habentes dimidias portiones, & Hispanice vocantur Racioneros, y Medioracioneros; & ipsa portio integra, eadem

lingua dicitur Racionentera; & dimidia portio, Medioracionentera. Decimum quartum beneficium simplex, præstimonium, vel præstimonialis portio vocatur: de quo beneficium fit mentio in c. vlt. de concess. præben. in 6. Decimum quintum dicitur Capellania, siue cappella, de quo in ca. 1. De capellis monacho. & alii qui differentiam constituent inter cappellam, & cappellariam: nam cappellam vocant, quæ est per se oratorium, siue ædes sacra ab alia separata, & diuita: cappellariam vero, quando est altare in aliqua æde sacra ab aliis quidem altaribus seiunctum, sed non ab ipsa æde sacra. Vnde quando cappella est per se distincta, licet æ Apostolica, siue Pontificæ diriguntur sic: *Restor cappella N.* Quando est altare in aliqua æde sacra ab aliis altaribus separatim, tunc licet æ Pontificæ diriguntur hunc in modum: *N. perpetuo cappellano in sacra æde N.* Decimum quintum beneficium est altare in sacra æde auctoritate Episcopi fundatum, & donatum dote, c. Que situm. l. q. 1. c. recedentes, de statu Monacho, Glof. in Clem. 2. De decimis. In Germania, & Polonia sunt altaria quedam, ab æde sacra seiuncta, in Francia vero, & Hispania sunt quedam altaria solum modo in æde sacra fundata, & dotata.

C A P. II.

Quadam quæstiones diluuntur de singulis beneficiis; ac primum de Adiutore Parochi.

Primo quaeritur, An Aditor Parochi, vel alterius beneficiarii dicatur beneficium habere? Sciendum est in primis, dari alicui adiutorium in administratione, & cura rerum temporalium, de quo in capitulo. *Grandi, de supplen. neglig. Pralato. in 6.* Regibus enim, Ducibus, Marchionibus, Comitibus, & aliis iurisdictionem ordinariam civilem habentibus, adiutor dari iure potest, si nesciant, aut nequeant, aut etiam negligant populos sibi subiectos tuere, ius quoque reddere, communem pacem & salutem seruare, contra hostes Reipublicam custodire, & defendere: & hic adiutor beneficium ecclesiasticum non habet. Alter datur adiutor in curam, & administrationem rerum spiritualium: & hic rursus est duplex, ut constat ex Cardinali Alex. in c. pastoris, 7. q. 1. n. 2. alter vocatur adiutor cum futura successione, id est, cum facultate, & iure succedendi in beneficio post obitum eius, cui est adiutor datus.

De primo adiutore fit sermo in ca. de rectoribus, §. cap. ex parte. §. c. Consultatione, de clerico agrotante, adiutori vero secundo datur facultas & ius, ut in beneficio succedat decedente beneficiario, cuius est adiutor.

Deinde sciendum est, huiusmodi adiutores, cum iure, & potestate succedendi non esse ex iure communi, sed vltimo, & stylo curiæ Romanæ introductos: qui dari non solent, quibuslibet beneficiariis, sed Episcopis, & aliis superioribus Ecclesiarum Præfibus; item & Parochis, & Abbatibus, aliisque, qui iurisdictionem, & curam animarum habent. Aliquando vero dantur etiam aliis solummodo dignitatem, personatum, officium, vel administrationem habentibus: immo etiam aliquando dantur Canonice, vel ætate & senio consecratis, vel certe de Ecclesia benemeritis.

Secundo quaeritur, Quis adiutorem dare beneficiariis possit? Respondeo, per Episcopum posse dari adiutorem ad tempus Parochio. *Abbas in c. de rectoribus, de cleric. agrot. ceterum adiutor eum iure succedendi dari nequit, nisi à Romano Pontifice: nam ut habetur in cap. Nulla, de concess. Præben. ex concilio Lateranen. [nulla ecclesiastica beneficia, seu ministeria tribuuntur alicui, aut promittuntur, antequam vacent.] Idem etiam habetur l. cap. Relatum, §. c. ex renore, de concess. præben. in quib. capitibus dicitur, promissiones factas de Ecclesiis nondum vacantibus, sed vacaturis, irritas esse, & inanes.*

Porro Episcopis adiutores etiam ad tempus non dantur, nisi à Romano Pontifice, c. Pastoralis, de cleric. agrot. in sexto. In duabus tamen causis, nempe, aut quando Episco-